

EKO akcia po slovensky –

text: Branko Bugorčík, Jana Šimonová

splav Hnilca a Prielom Hornádu

Napriek tomu, že už pár rokov sú akékoľvek plavidlá v Prielome Hornádu v Národnom parku Slovenský raj absolútne tabu, je koniec apríla pre náš klub Kamikse tradičným obdobím pre splav Hnilca a práve tohto úseku Hornádu. V rámci environmentálneho projektu sme si totiž Prielom „adoptovali“ a v spolupráci so správou národného parku ho už roky čistíme od odpadu nepretržite prúdiaceho z vyššie položených obcí a rómskych osád. Dokonca aj po sprísnení zákona o ochrane životného prostredia sa nám tak ako jediným zo Slovenska a priľahlých galaxií podarilo vybaviť výnimku ministerstva životného prostredia a pokračovať v organizovaní tejto akcie.

Hoci je splav spojený s nie veľmi príjemnou prácou zberačov odpadu, je oň veľký záujem – okrem našich členov sa hlásia vodáci z celého Slovenska, Čiech a Moravy a najnovšie aj z Poľska. Záujem je podstatne väčší než povoľuje výnimka a keďže nie sme sebeci, umožňujeme tento eko-splav absolvovať striedavo aj rôznym externistom. Inak to nebolo ani tento rok.

Hornád si pamätám z čias svojho dospievania, keď sme sa tu pravidelne ocitali v rámci Tatranského okruhu vodákov. Uchvátil ma už vtedy ako pubertáčku, očarenie sa nestratilo, ani keď som sem o pár rokov neskôr priviedla mrňavé adeptky vodnoslalomárskeho športu a ani keď som sa neskôr z vodáckeho sveta vytratila a Prielom absolvovala suchou nohou po rebríkoch. Po rokoch som sa chcela vrátiť znovu po vode, ukázalo sa ale, že Hornád sa smie len na výnimku, a žiadne výnimky sa neudeľujú... A tak som Prielom oplakala a rozlúčila sa s myšlienkou, že ho ešte niekedy dám s pádlom v ruke. A zrazu, po ďalších rokoch, sa objavila šanca.

Ako predkrm sme si v sobotu splavili Hnilca – vody bolo viac než obvykle,

???

???

???

???

rozhodli sme sa teda pre úsek z dediny Hnilec do Nálepka, kde ešte vplyv (ne)civilizácie rómskeho, ale aj väčšinového etnika nie je taký badateľný. Od Nálepka nižšie je už Hnilec plný smetí, rómskych kolónií a všetkého, čo tieto „getá“ produkujú.

V úseku pod Palcmanskou Mašou sa ale ešte rieka vinie okrajom Volovských vrchov po južnej hranici Slovenského raja, s minimom ľudských sídel. Vody síce bolo menej, než sme predpokladali, takže najmä začiatok bol v znamení drncania o kamene, stredný úsek ale poskytol pekné zvenenie. V závere prišla typická hnilecká etno-turistika cez rómsku osadu (na brehu plno detí, sem-tam letiaci kameň či kus dreva), náladu sme si ale pokaziť nedali.

Hnilec som šla po prvýkrát. Začiatok bol náročný – miestami dalo zabráť, aby sa človek preštrachal cez plytkiny. Potom sa ale riečiško zúžilo a prehlbilo a kludné úseky sa striedali s kaskádkami a perejami. Mať pätnásť, dvadsať čísel navyše, mohol by sa Hnilec pasovať za menšieho brata krušňohorskej Rolavy. Tam však nie je tá spústa nízkych lávok... mať pätnásť, dvadsať čísel vody navyše, pod väčšinu z tých hnileckých by sme sa neprepasovali.

Rómskym nájzdom sa naša skupinka vyhnula. Podarilo sa nám totiž v závere splavu všetkých o kus predbehnúť, deti z kolónie sme zastihli úplne nepripravené, a tak im neostalo nič iné, len nám veselo mávať...

Nedostatky predošlého dňa sme si vynahrádili v nedeľu v Prielome – bol krásny snečný a teplý deň, voda po minulotýždňových záplavách klesla na veľmi príjemný normál, a tak sme si Hornád mohli naplno vychutnať. Naše rady posilnilo aj niekoľko profesionálnych ochranárov zo Správy NP, s ktorými vyštartovala pracovná četa vybavená pílou ako predvoj, sprejazďujúci miesta zablokované padnutými stromami a vzpričenými odpplavenými lávkami. Za nimi sa s časovým odstupom vydali po skupinkách ostatní lovci a zberači. Prvým zberným miestom bolo Hrdlo Hornádu, miesto vstupu rieky do kaňonu, a to už mali naše úlovky pozoruhodný objem. Oddych a druhé zberné miesto nás čakalo na Letanovskom mlyne, kde sme dohodli predsezónne otvorenie bufetu. Rieka z kaňonu vystupuje po zhruba dvanástich kilometroch v Čingove, tu sme k večeru nechali poslednú várku vyzbieraných odpadkov. Okrem zážitku zo splavu sme si z jedinečného kaňonu, zarezaného hlboko vo vápencových skalách Slovenského raja, odniesli aj približne stotridsať vriec rôzneho odpadu.

V nedeľu ráno mi bolo do plaču pri pohľade na brehy Hornádu ovešané igelitom, petkami, papiermi a vôbec bordelom všetkého druhu. Zrejme k tomu prispela veľká voda predchádzajúceho týždňa, predovšetkým však za to môžu dvojnohé bytosti, ktoré sa pasujú za pánov tejto planéty. A nenahovárjame si, že je to práca len rómskych spoluobčanov

– podobnú spúšť sme deň predtým videli vysoko na brehoch Hnilca pod záhradkami našich „bielych“ bratov. Vyzbieraných stotridsať vriec na Hornáde je hrozivé číslo, ešte hrozivejší je fakt, že to bolo LEN toľko... potom sa totiž minuli vrecia.

Vstupom do kaňonu sa našťastie množstvo odpadu zmenšilo (respektíve prúd dovolil jeho kumuláciu len v určitých izolovaných miestach) a umelecký dojem z Prielomu bol porovnateľný s tým spred rokov.

Celý víkend sa niesol v znamení veľkej pohody a veľkej snahy všetkých zúčastnených pomôcť prírode vysporiadať sa s ľudskou ľahostajnosťou, lenivosťou či hlúposťou. Podakovanie v mene prírody patrí všetkým, ktorí obetovali svoj voľný čas aby vrátili krásu tomuto úžasnému kúsku slovenských hôr.

Veľká česť všetkým, ktorí sa chopili tejto vôbec nie voňavej a lahkej práce, a navyše za ňou väčšinou precestovali kus sveta. A nálada bola vskutku po celý čas výborná. Tvorivosťou vynikali kajakári, ktorí vymýšľali komplikované uchytenie bordelov-vriec i samotného bordelu na lode. Videli ste už kajak s pneumatikou? A jasnými jedničkami boli kajaky vytunené zeleninovými prepravkami. Osvedčili sa ako výborné zásobníky na veľkorozmerný odpad – akurát sa s týmto vylepšením funkcie nespája vylepšenie vlastností a na príjemných vlnkách v kaňone sa Líbe a Karlovi surfovalo o niečo horšie.

Už teraz plánujem, akým podfukom sa Brankovi vnútím do partie zas o rok. Len by bolo krásne, keby sme tých vriec z roka na rok potrebovali menej. Bohužiaľ, ešte pár vodáckych generácií sa v Prielome zapotí, kým sa tento sen zarádi do kategórie splnených... ■